

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ФОРУМ

Младите хора на Две могили

Обществено допитване по проблеми и перспективи на
младите хора в община Две могили

ФИНАЛЕН ДОКЛАД

1

В изпълнение на дейност 3 на проект „Общ дом - общи решения” № BG05SFOP001-2.025-0045-C02

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

I. Контекст и цел

От м. август 2022 г. СНЦ "Развитие на социалния капитал" изпълнява проект BG05SFOP001-2.025-0045-C01 „ОБЩ ДОМ – ОБЩИ РЕШЕНИЯ“, финансиран по процедура № BG05SFOP001-2.025 „Повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“, ОП „Добро управление“. В изпълнение на първите две дейности от проекта бяха изработени и публикувани проучване и анализ на гражданското участие в процесите на формулиране и осъществяване на политики и законодателство в Община Две могили и Доклад за Индекса на гражданското участие в община Две могили в съответствие с утвърдената методика на Форум Гражданско Участие и Български център за нестопанско право.

Третата дейност от изпълняваният проект беше заложена с идея да подпомогне преодоляването на идентифицирани от екипа на Сдружението проблеми и дефицити в община Две могили, наличието на част от които се потвърждава в разработените от местната власт анализи и основни стратегически документи. Те са свързани преобладаващите негативни демографски тенденции, формиране на устойчива структурна безработица в общината, ниско образователно равнище на населението, отсъствие на квалифицирани човешки ресурси и др. Тези отрицателни тенденции влияят особено много върху положението на младите хора в общината и изборите, които правят. Естественият им стремеж към независимост и реализация водят до желание от тяхна страна да мигрират към по-големите градове на страната, а част от тях и в чужбина. Тези проблеми са с ключово за бъдещето на общината значение, а създаването на условия за добър живот и реализация на младите хора изисква включването, усилията и приноса на всички структури на обществото.

В Община Две могили няма приет стратегически документ, който да определя в средносрочен и дългосрочен план приоритети, политики и дейности за създаване на условия за тяхното развитие и реализация в общината. Общинското ръководство приема ежегодни "План за младежта" на основание Закона за младежта и Националната стратегия за младежта 2012-2020 в които не са планирани конкретни бюджети. В ПИРО също няма индикативни бюджети за предвидените мерки и дейности насочени към младежите от общината. Провеждането на допитването и планираният форум за младите хора в община Две могили имат за цел да се идентифицират конкретни нужди и проблеми, да се генерират идеи, да се предложат решения и да провокират съвместни действия на гражданското общество, бизнеса и местната власт за изработване и изпълнение на мерки и политики, които да доведат до по-добро качество на живот и по-добри възможности за реализация на младите хора в община Две могили.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

II. Обществено допитване

Общественото допитване беше проведено през м. май 2023 г. в община Две могили. 150 жители на общината отговориха на въпросите от стандартизираната анкета. В допитването участваха преимущественно млади хора, също и общественици с релевантна сфера на активност.

Резултатите от допитването показват, че стратегиите, програмите и мерките, които местната власт в община Две могили реализира за подкрепа и приобщаване на младите хора са непознати за близо 3/4 от отговорилите на въпроса. От отговорите и посочените примери също личи недостатъчно разбиране на същността на тези инструменти, както и липсата на съгласувани, общоприети и известни такива. В проведеното по-рано анкетно проучване беше установено, че дори представителите на местната власт, бизнеса и НПО сектора срещат затруднения при посочване на конкретни стратегии, консултативни органи или целите на определени политики. Смисъла на тези политики и гаранциите за успеха при тяхното формулиране и провеждане е те да бъдат добре познати, дискутирани и съгласувани пряко или чрез представителство с максимално голям брой граждани, които засягат. Формалното им наличие не гарантира положителни ефекти

По-голямата част от анкетираните не смятат, че съществуват пречки или ограничения за пълноценното участие на младите хора от община Две могили в обществения живот. Най-често споменаваната от анкетираните пречка/ограничение е "липса на транспорт". Затруднената мобилност очевидно е неудобство за част от младите хора в община Две могили и пречка за участието им в икономическия или обществено-културния живот. Като пречки и ограничения се посочват също „неподдържане на спортните бази (стадиона)“, липса на работни места“, липса на млади хора, на желание в тях и недостатъчно активен културен живот.

От предложеният от нас избор между 8 възможни мерки, които биха способствали за превръщането на община Две могили в привлекателно място за живот и реализация на младите хора, като най-важни са оценени следните 3:

- 1. Насърчаване на здравословния начин на живот сред младежите;**
- 2. Финансиране на проекти и инициативи на младите хора свързани с опазването на околната среда и устойчивото развитие на Две могили;**
- 3. Осигуряване на подкрепа (финансова и нефинансова) за младежки инициативи, в това число и партньорство с общината.**

Към настоящият доклад са приложени използваната анкета и резултатите от проведеното обществено допитване.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

III. Форум

Младежният форум се проведе на 31.08.2023 г. в оборудвана за целта зала в СУ „Св. Кирил и Методий“ в гр. Две могили от 12 до 16.00 ч. Във форума взеха участие предимно млади хора от община Две могили, както и експерти и представители на местни НПО, читалище, бизнес, общинска администрация и общински съвет. Експерти от СНЦ „Развитие на социалния капитал“ водеха форума и модерираха изпълнението на отделните модули в съответствие с планираните цели и очаквани резултати от провеждането му.

В първата част участниците бяха запознати с идеята и целите на проекта, в рамките на който се организира форума и резултатите от изпълнението му до този момент. Бяха представени резултатите от проведеното обществено допитване за предварителните нагласи, проблеми и ограничения пред младите хора в общината за пълноценното им участие в обществения живот. В проведената дискусия участващите млади хора от общината и представители на заинтересованите страни имаха възможност да изразят своите мнения за наличието или отсъствието на местни политики за младите хора, техните силни слаби страни при осъществяването им, адекватност, разпознаваемост, какво и как още може да се реализира

Присъстващите младежи от община Две могили споделиха, че са запознати до известна степен с факта, че ръководството на Общината приема и публикува планове за „развитието на младежта“, но нямат информация за тяхното изпълнение и не виждат конкретни мерки, които да повлияят устойчиво в перспектива върху положението на младите хора в Две могили или да решат по-голямата част от идентифицираните проблеми. Също не са наясно как се съставят тези планове и дали се търси широко обществено и експертно участие при определяне на приоритетите и мерките. Известни и разпознаваеми за участниците бяха някои културни прояви и спортни събития организирани в общината.

Акцентът на втория модул беше върху идентифициране на нужди, налични ресурси и възможности за превръщането на община Две могили в привлекателно място за живот и реализация на младите хора. Участниците бяха разделени на 5 екипа от по 7-8 човека. Задачата на екипите беше в рамките на 20 минути да идентифицират нуждите и проблемите и да формулират идеи и предложения за различните сфери от обществено-икономическия живот - бизнес, спорт, култура, семейна среда, възможности за развитие. След приключване на груповата работа всеки от екипите представи пред участниците във форума резултатите проведените групови дискусии.

Третият модул имаше за задача да обобщи изнесената информация, мнения идеи становища и предложения и да съгласува и формулира основни изводи и идеи реализацията на които биха способствали за установяване на по-благоприятна среда за живот, развитие и реализация на младите хора в общината. В проведената дискусия участниците изразиха разбирането, че е необходим разумен баланс между техните изисквания за подкрепа и инициатива от страна на местната власт и техните отговорности за лична инициатива, самоорганизация и активно използване на предоставените им възможности.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

В следващият раздел са цитирани и формулирани изказаните от участниците във форума мнения и идеи за проблемите и възможностите пред младите хора в община Две могили, в рамките на дискусиите и презентациите в различните модули.

IV. Мнения и идеи, проблеми и възможности, препоръки

Младите хора в общината са с различни интереси, възможности, таланти, желания, нужди и стремежи. Способни са да генерират идеи и имат енергия за осъществяването им. Необходима им е разбираща и подкрепяща среда, достъпни и съвременни средства, чрез които могат да пробират своите идеи, да намерят липсващият им опит или организационни умения.

Създаването на благоприятна среда за пълноценно личностно развитие, включването на младите хора в обществен и икономически живот и приобщаването им в във формирането и изпълнението на политики и дейности на местно ниво изисква планирана, конкретна и целенасочена ресурсна и организационна подкрепа от страна на местната власт и ръководството на общината.

Участващите млади хора не бяха запознати как точно се обсъждат и приемат от местните власти решенията касаещи техните сфери на интерес и определящи развитието на общината. Отчитат липсата на интерес и компетенции във връстниците си относно тези процеси, но не са и забелязали системни усилия на властите да получат мненията и предпочитанията им. Смятат, че усилията в повишаването на участието на младите хора в обществено-политическия живот и приемането на решения за приоритети и дейности касаещи тяхното бъдеще трябва да бъде насърчено и в двете посоки – информираност, самоорганизация и активност от страна на младите хора, също и целенасочени и системни действия от страна на общинското ръководство за насърчаване и предоставяне на подходящи условия за участие изразяване на позиция, споделяне на идеи и нужди и нагласи. Има нужда от гражданско образование в тази посока и Общината има интерес да съдейства за предоставянето му.

Активните граждански организации в общината са малко, чувства се липса на младежки организации и организирани младежки инициативи. Работещите на територията на общината организации също биха могли да проявят настойчивост и изобретателност в привличане на повече младежи при подготовка и реализиране на техни дейности и инициативи. Може да се търси съдействие от Общината и бизнеса за подходящи поощрения и мотивация. Необходимо е да се повиши капацитета и устойчивостта на гражданските организации, да се обединят младежи с обща кауза и цели в нови такива, които да могат да развият дейност, да изграждат партньорства и да привличат финансиране по наши и международни младежки програми и проекти.

Има нужда от засилено използване и възможности за достъп до неформално обучение, изграждане на лидерски и организационни умения още от ученическа възраст, както за

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

запознаване с начина на функциониране на съвременните демократични общества, така и за придобиване на полезни умения и компетенции. Участниците във форума отчетоха, че в общината преобладава ниско ниво на самоинициативност или търсене на възможности за неформално обучение, поради което е необходимо активно промотиране и налагане на разбирането, че неформалното обучение дава много възможности – позволява на хората да се справят с определени здравословни, личностни, когнитивни, емоционални, образователни или социални дефицити и че неформалното обучение чрез алтернативните пътища за учене и обучение повишава собствения капацитет за справяне с реални или потенциални социални рискове в живота.

Съществуващите пречки и ограничения пред икономическото развитие в общината води до недостиг на работни места особено такива, които са привлекателни за младите хора. Същевременно за заемане на „реномирани“ работни места се изисква наличие на определени умения и квалификация. Трябва целенасочено да се търсят възможности за обучение, за професионална квалификация и ключови компетентности съобразно търсенето на пазара на труда. Също и да се осигуряват възможности за заетост и стажуване, с инициативи за професионално ориентиране и реализация.

„Изкуството сплотява хората“ – нужни са целенасочени усилия за предоставяне на възможности за занимания с различни форми на изкуството, създаване и функциониране на различни клубове по интереси, възможности за изява и осмисляне на свободното време. Активното прекарване на свободното време чрез занимания със спорт, културни дейности, лично творчество, практикуване на хоби е допълващо и стимулиращо личностното развитие. То дава възможност за повишаване на уменията и компетентностите, разширяване на интересите, формиране на трайни позитивни навици, които остават и напред във времето. Полезно би било и по-активно промотиране и улесняване намирането на информация за налични такива. Част от традиционно организиращите се събития от културния и спортния календар биха могли да привличат много повече млади хора, ако по подходящ за тях начин им се даде възможност за изява и мотивация на връстниците им.

При подходящо планиране и организация може да се направи още много за приятно и полезно прекарване на свободното време - инициативи за изграждане на екологични навици, конкурси и мотивация за реализация на подходящи инициативи в които младите хора биха участвали със желание, поддържане, развитие и активно и свободно използване и развитие на спортната база, изграждане на велосипедни алеи. Насърчаването на младите към занимания с култура и практикуването на спорт са и превенция срещу агресията и зависимостите.

Участниците във форума споделиха, че са запознати и имат положително отношение към съществуващата в общината програма за подкрепа на млади таланти (младежи с доказани достижения). Съгласиха се, че не могат да коментират параметрите поради неинформираност за възможностите на общинския бюджет, но смятат, че е необходимо да бъдат предоставяна подкрепа за млади хора, възможности за развитие и участие в повече и по разнообразни области от спорта, културата и изкуството.

Има неизползван потенциал за мотивиране, регистриране и включване на доброволци към съществуващите организации или нови и инициране на нови доброволчески дейности. Участниците във форума смятат, че допълнително млади хора биха проявили интерес към

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

доброволчески дейности, особено такива свързани със социални дейности, дейности свързани със защита на околната среда и свързани с бедствия и аварии. Добре планирани мотивационни усилия и подкрепа за доброволческа дейност както ad hoc, при необходимост така и въз основа на областите на интереси могат да привлекат и ангажират за участие допълнително млади хора от общината.

Използване на дигитални, интерактивни форми за неформално обучение, за изразяване на мнение по местни проблеми и предизвикателства, за гражданско участие. Създаване на възможности за дигитално участие и изразяване на мнения и становища както при текущи проблеми, така и при процесите за вземане на решения за и изпълнение на местни политики. Дигитално, интерактивно представяне на културно-историческото наследство в община Две могили.

При планиране на традиционно провежданите инициативи да се полагат усилия и изобретателност за привличане по подходящ начин на повече младежи за участие, за преодоляване на възрастови граници и разлики между поколенията.

Целенасочено използване и на предпочитаните от младите хора канали за комуникация и информиране.

Политиките които Общината приема и изпълнява в сферите на техните интереси не се ползват с особена популярност. Наясно са, че могат да се запознаят с публикуваните документи, но много малко от тях са проявили интерес, основно поради убеждението, че не могат да участват нито при формирането, нито при изпълнението им. Формите и начините за тяхно участие също не са популярни, но беше преобладаващо мнението, че ще има немалко млади хора които биха участвали, ако бъдат насърчени, както при определянето и изпълнението на политиките, така и при решаване на текущи проблеми и предизвикателства. Повече мотивация, повече „дигиталност и интерактивност“ – това би привлякло младите хора да използват енергията и идеите си за създаване на по-желани условия за живот в общината. Много по градивно и ефективно би било когато младите хора се чувстват въввлечени във формирането и изпълнението на политики и дейности, когато имат усещането и основанието да кажат, че те „правят нещата да се случват“, вместо да претендират за тях да бъде направено нещо.

7

V. Заключение

Участвалите във форума млади хора от община Две могили живо се интересуват и вълнуват от перспективите пред тях и условията за живот в тяхната община. Запознати са с възможностите, които им се предоставят за участие в общественият и културният живот, но се отнасят критично поради липсата на достатъчно разнообразие и достатъчно подходящи форми за участие и изява за голяма част от техните връстници. Смятат, че биха били по-активни, ако могат да реализират собствени идеи и ако бъдат създадени подходяща среда и мотивация за участието им.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Голямата част от мненията и препоръките на участниците във форума млади хора от Община Две могили визираха специфични местни проблеми, ограничения и възможности, но част от тях, отнасящи се към възможностите за развитие и добър живот за младите хора в общината са релевантни с изведените в Националната стратегия за младежта 2021-2030 г. приоритети, цели и мерки. В изразените становища се забелязват следните съпоставими идеи:

- Повишаване на достъпа до неформално обучение за развитие на ключови компетентности и насърчаване на участието на младите хора в неформално обучение и неформално учене;
- Насърчаване на заетостта на младите хора, осигуряване на възможности за обучение, за професионална квалификация и ключови компетентности и насърчаване осигуряването на възможности за заетост;
- Повишаване на нивото на гражданска ангажираност на младите хора чрез подкрепа и насърчаване на доброволчеството и ангажиране на неорганизираните младежи в различни форми на гражданско участие и младежки дейности. Създаване на условия за партньорство и сътрудническо и насърчаване участието на младите хора и младежките организации в процесите на вземане на решения на местно ниво и изпълнение на местни политики. Повишаване капацитета на младежките организации и подкрепа за реализация на техни идеи, инициативи и проекти, включително сътрудничество за намиране на външни ресурси и източници на финансиране. Насърчаване използването на дигитални инструменти в младежката работа и в гражданското участие на младите хора и техните организации;
- Насърчаване на социалното включване на младите хора от уязвими групи. Насърчаване на партньорствата между институции и неправителствени организации, които работят за превенция и преодоляване на дискриминацията и насилието сред младите хора. Подкрепа за проекти и инициативи, насочени към младежи от уязвими групи в риск от социално изключване;
- Създаване на условия и насърчаване на младите хора към здравословен начин на живот, физическа активност и спорт. Подкрепа за младежки проекти и инициативи, целящи формиране на знания, умения, нагласи и ангажираност с екологичните проблеми и тяхното решаване. Стимулиране и подкрепа на младежки доброволчески инициативи в областта на опазването на околната среда и формиране на устойчива екологична култура и поведение;
- Повишаване на достъпа до култура и нивото на културно участие на младите хора – подкрепа за творчески инициативи и разработване и изпълнение на творчески продукти за повишаване на личните творчески умения и осмисляне на свободното време.

За разработването и изпълнението на резултативни амбициозни политики и програми е необходимо ефективно използване на всички налични човешки и материални ресурси, участие на всички заинтересовани страни, институционална подкрепа и ако е необходимо намиране на външна експертиза и източници на финансиране.

За да се преодолеят преобладаващите нагласи за безперспективност, младите хора от

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

община Две могили имат нужда от създаване на благоприятни условия и подкрепяща среда в която се чувстват значими, могат да се развиват, могат да влияят положително и вложените усилия и енергия водят до резултати с дългосрочна перспектива. За да се постигне това изпълнението на отделни или периодични дейности не е достатъчно. Нужни са системни и целенасочени усилия за формулиране, съгласуване и изпълнение на дългосрочни, разпознаваеми и обществено одобрени политики, които се основават на потребностите на младите хора и адресират актуалните им проблеми, които гарантират равнопоставеност и приобщаване, съобразени с възрастовите и регионални специфики и се изпълняват в сътрудничество и с участието на младите хора. Изпълнението на такива политики ще подобри решенията и начина по които въздействат и ще повиши активността и участието им в икономическия, социален и политически живот на общината, което ще способства както за тяхното благополучие така и за просперитета на общината.

124 от анкетиранияте 150 участници в общественото допитване отговарят положително на идеята за разработване и изпълнение на Стратегия за развитие на младите хора в община Две могили. В страната има примери за разработени, успешно изпълнявани и носещи ползи такива стратегии. При правилен подход при разработване и изпълнение и включване на всички заинтересовани страни, такъв инструмент за въздействие ще подпомогне решаването на редица от съществуващите проблеми и ограничения на младите хора в общината и ще има положително влияние върху цялостния обществено-икономически и културен живот, перспективите пред младите хора и качеството на живот в общината.

Със думите „Способни, ангажирани и овластени млади хора“ започва визията на НСМ 2021-2030 г. Залагане и постигане на подобна визия или стремеж и с мисълта „за какво и за кого го правим“ в основата на стратегически действия и документи може да се постигнат много добри резултати за младите хора в община Две могили и за общината като цяло.

9

VI. Списък на приложенията

1. Резюме с резултатите от проведеното обществено допитване, бланка на анкетата.
2. Списък с участници на проведения форум, снимки от събитието

Изготвил доклада: В.Николова
Август, 2023 г.
гр. Две могили